

AnletsBladet

NR 4

NOVEMBER 2008

Ordföranden har ordet

När jag skriver detta ropar massmedia ut att börserna rasar, rika banker är på väg att gå i konkurs, chefer får för höga bonusar etc. Och så

ovan på detta det mest otroliga, Barack Obama har blivit presedent i Amerika. Våra förfäder var lyckligt okunniga om dagens globala ekonomi och hade absolut inte kunnat drömma om en svart president i USA. Tala om en föränderlig värld. Men det var ju inte det jag skulle skriva om.

Verksamheten i vår förening är nu i full gång och inom styrelsen har vi bestämt oss för att på olika sätt försöka locka till oss flera medlemmar. Vår nya hemsida www.bsf.se.nu hoppas jag skall hjälpa oss att öka antalet medlemmar till lite mer än de 146 vi är idag. Bland de aktiviteter vi haft på gång under hösten vill jag nämna att vi under oktober månad haft en utställningsskärm med information om BSF på Tullinge bibliotek. Vi var av biblioteket utsedda till månadens förening. Under tre onsdags-eftermiddagar i höst har vi också haft två styrelsemedlemmar på Tullinge bibliotek som hjälpt släktforskare. Vi har också besökt flera studieförbunds släktforsk-

Forts. på sid. 2

Soldaten i helg och söcken

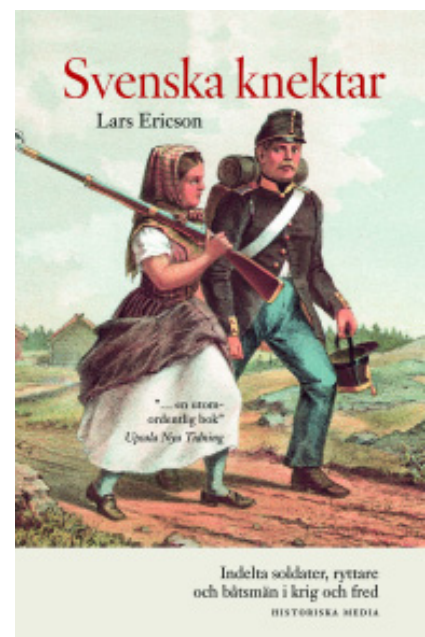
□□□ Torsdagen den 25 september hade vår släktforskarförening besök av Björn Lippold från Centrala Soldatregistret i Skövde, som berättade om soldaten i helg och söcken. Han berättade bl.a att det i registrets databas finns uppgifter om ca 350 000 indelta soldater från Boden i norr till Trelleborg i söder. För de allra flesta svenskar finns det släktingar att söka i databasen.

Flera regionala soldatinventeringar har skapat detta register över soldater som tjänstgjort under yngre indelningsverkets 219-åriga historia mellan 1682-1901. Databasen är sammanställd av uppgifter från kyrkböcker och militärt rullmaterial. Att söka i databasen är gratis. Man får fram grunduppgifter och kan sedan eventuellt gå vidare till de lokala soldatregistren för mer information. Gå lämpligen in på www.garnisonsmuseet.se och klicka sedan på "Sök i soldatarkivet". Björn Lippold berättar på ett medryckande sätt om soldatens liv och villkor. Soldattorpet skulle vara 4x8 meter, sju stockar högt, ha fönster med fyra rutor och en aln stort. Loge, ladugård och ½ tunnland åker skulle höra till. Soldaten skulle kunna läsa och skriva och om han inte kunde detta skulle han undervisas. För att torpet skulle kunna skötas när soldaten var i fält måste han vara gift. Var han inte detta skulle kompanichefen utse en hustru inom tre månader. Det föddes i genomsnitt 4,6 barn i soldattorpet.

På 1800-talet, då krigen upphört, deltog soldaterna i bl.a byggandet av Göta kanal och västra stambanan. Då de var läs- och skrivkunniga kunde de få tjänst som lärare, bli förtroendevalda eller kanske kyrkvaktmästare.

Mer om soldaten och hans liv kan man läsa i Björn Lippolds bok "Knekten i helg och Söcken". Boken gick att köpa efter föredraget och 1 ex finns nu i datasalen i Vuxenskolan. Med livliga applåder avtackades Lippold av de trettio-talet åhörarna. □

Text: Hans Stedfeldt

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS
SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Jo Carina Wolff, Storskiftesväg. 118
145 60 Norsborg. Tel. 08-531 822 47,
mobiltfn. 070-351 41 22

Hemsida: www.bsf.se

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Hans Stedfeldt, 530 364 77
V.ordf. Carin Johansson, 778 02 51
Sekr. Jo Carina Wolff, 531 822 47
E-post: jo.carina.wolff@telia.com
Kassör: Anita Karlsson, tel. 530 333 10
Klubbmäst. Arne Mattsson, 530 37116
Suppl. Inger Feldhofer, 778 23 51
Suppl. Willy Löfgren, 778 25 68

AnletsBladet

Ansv.utg. Hans Stedfeldt, 530 364 77
E-post: hans@stedfeldt.pp.se
Red. Arne Mattsson, tel. 530 371 16
E-post: armatt@telia.com

Avgifter

Medlemsavgift 2008: 175:-
Famijemedlem: 50:-
Plusgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:
Anita Karlsson, tel. 530 333 10
E-post: grytstigen@spray.se

Styrelsen informerar

Styrelsemöten

Styrelsemöten kommer att hållas onsdagarna 26/11 2008 samt 14/1 2009.

Medlemsträffar

Höstens sista medlemsträff blir 3/12 på Huddinge bibliotek. Läs mer under kalendarium.

AnletsBladet

söker medförfattare

Snart är det dags för nästa AnletsBlad och till dess behöver vi material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k "fynd" under forskningen m.m. Vässa pennan och skriv - tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

Forskarrummets öppettider

Följande onsdagar under hösten 2008 är forskarrummet i Broängsgården, Falkvägen 42, Tumba, öppet mellan 13.00 - 17.00

26 november 10 december

Släktforskarhjälp

Vill ni ha hjälp att läsa vad som står i kyrkböckerna? Hur ska ni gå vidare? Hur ska ni hitta en försvunnen person?

Kom till lokalen i Broängsgården de onsdagar vi har forskarvärdar på plats så försöker vi hjälpa till att lösa era problem.

Släktforskar dagar i Tullinge

Ett samarbete har inletts mellan BSF och Tullinge Bibliotek. Onsdagen 19 november mellan kl. 16.00-19.00 blir det forskardag på biblioteket i Tullinge.

Kassören meddelar...

Nya medlemmar:

Sedan manusstoppet för AnletsBladet nr. 3/2008 har föreningen fått 7 nya medlemmar som hälsas hjärtligt välkomna.

Ann-Charlotte Jonsson	Rönninge
Bo Jonsson	Rönninge
Monica Lönnqvist	Huddinge
Solbritt Wejde	Uttran
Eva Blanch	Uttran
Ingrid Gräns	Tullinge
Gunilla Wallenius	Huddinge

Ändrade öppettider...

Stockholms Stadsarkiv har från och med 1 september ändrade öppettider. Numera har man kvällsöppet endast en kväll i veckan, torsdagar till kl. 20.00. De tider som för övrigt gäller är 09.00-16.00 måndag till fredag samt vissa lördagar. Se mer information på Stadsarkivets hemsida:

www.ssa.stockholm.se

Vidare är det lördagsöppet endast en lördag i månaden, 18 nov. och 6 dec.

Ordföranden...forts. från sid. 1

ningskurser och berättat om vår verksamhet. Just nu försöker vi hitta bra föredragshållare inför våren och vi har några riktigt intressanta namn på gång. Det här årets sista föredrag, den 3 december med Tora Wall från Nordiska Museet, kommer att förläggas till Huddinge bibliotek. Detta för att göra PR för BSF i Huddinge och låta medlemmarna i Huddinge få lite kortare väg till föredraget.

Glöm inte att ni på vår hemsida kan hitta t.ex vårt kalendarium, adresserna och telefonnumren till styrelsemedlemmarna samt läsa de senaste AnletsBladen.

Till sist vill jag önska er ett riktigt gott slut på detta släktforskarår.

Hans

KALENDARIUM

3/12 kl. 19.00. Medlemsträff

"Otur, ondska och ond bråd död"

Tora Wall från Nordiska Museet berättar om 1800-talets folktro.

Genom folktron kan vi lära känna tidigare generationers världsbild och få en glimt av hur de levde sina liv. Vi får en aning om vad de trodde på, vad de fruktade och vad de fantiserade om.

Tora Wall tar även upp föreställningar om otur, av vilka en del har levt kvar till våra egna dagar. □

Lokal: Huddinge bibliotek.

Kommunalvägen 28.

5-10 min. promenadväg från P-tåg.

Buss 172 från Hallunda till Huddinge station. Flera busslinjer finns från Huddinge stn till biblioteket. Hållplats Kommunhuset.

Kaffe serveras från kl. 18.30.

Entré 20:-. Icke medlemmar 40:-.

Släktband

Släktband börjar igen den 3 november och kommer att sändas på måndagar klockan 10.03 i P1. Den här gången kommer släktband att ha olika landskap och deras tidigare invånare som tema. Är smålänningar snåla och skåningar dryga? Varför är norrlänningar tysta och hur kommer det sig att vämlänningar drar skrönor? Släktband kommer i den nya serien att söka sanningen bakom de påstådda landskapstyperna.

Släktforskardagarna i Malmö 29-31 augusti 2008

Efter en tid av ganska ostadigt väder i de södra delarna av Sverige kom solen åter på fredagen den 29 augusti! Det skulle visa sig att det vackra vädret sedan höll i sig under hela helgen. Nånväl – har man inte möjligheten att få ta del av ljuset utomhus får man skaffa sig annan upplysning inomhus.

På fredagen samlades ordföranden eller annan styrelserepresentant från ett 70-tal släktforskarföreningar (av totalt 161) till en Ordförandekonferens som pågick hela dagen. Den största bedriften hade nog företagets ordföranden för Matarengi Forskarförening som hade en resväg på 160 mil (enkel resa)!

De ärenden som togs upp till diskussion berörde i flera fall förbundets tidigare dåliga ekonomi. Denna skall enligt förbundskassör Lars Sundell vara på väg att ordnas till. Bl.a. har förbundet flyttat från de dyra lokalerna i Marabouhuset i Sundbyberg till bättre anpassade lokaler i Solna. Man har också minskat på personalen vilket också bidrar till minskade kostnader. Under 2009 finns det inte några planer på någon ny skiva eller liknande. Däremot håller man på för fullt med en ny Dödbok som i nuläget planeras komma 2010. I denna version ska man prioritera att fylla på med uppgifter för åren 1938-1946.

Under våren har styrelserna i de olika föreningarna fått framföra sina åsikter genom att fylla i en enkät från förbundet. Enkäten innehöll frågor om förbundets verksamhet gentemot oss medlemsföreningar. Svaren pekade på att förbun-

det behövs och att det ska fortsätta vara motpart (remissinstans) gentemot arkiv- och biblioteksvärlden och företrädare forskare. De flesta vill också att förbundet ska fortsätta att producera hjälpmedel/ verktyg för att underlätta släktforskningen.

Fredagen avslutades med ett mycket intressant föredrag av Dick Harrison om hur släktforskning förhåller sig till svensk historiebeteckning.

Lördag förmiddag tillbringade jag med att strosa runt på Släktforskardagarnas utställning. Som vanligt fanns det en hel del intressant att ta del av. Bl.a. hade Släktforskarnas Hus i Leksand i samarbete med Genline slagit upp ett helt litet hus i lokalen! Man blir onekligen mycket inspirerad av att besöka de olika monterarna och sedan önskar man bara att man hade mer gott om tid för att kunna använda detta i sin egen forskning. Eftermiddagen var vikt åt årets Riksstämman. Förbundets ekonomi gick åter igenom och stämman beslöt att bevilja förbundsstyrelsen ansvarsfrihet för 2007. Sammanlagt 13 motioner gick igenom och det beslöts bl.a. att förbundet ska arbeta med att utforma kriterier för en god kyrkogård, där bevarandet och vårdandet av gravstenar understryks.

Till ny förbundsordförande efter Ted Rosvall valdes Barbro Stålheim från Stigtomta.

Efter dessa innehållsrika dagar återstod bara hemresan. Jag var mycket glad över att endast ha 60 mil hem!

Text: Carin Johansson, v.ordf.

Personal från Släktforskarnas hus i Leksand.

Kompletteringskanning

□ Genline har fattat beslut om att börja kompletteringskanna samt kompletteringsfilma kyrkböcker från 1897 och framåt. Detta beslut fattades efter Riksarkivets besked om nya tidsgränser för de kyrkböcker som kan läggas ut på nätet, närmare bestämt en 70-årsgräns samt en 85-årsgräns beroende på typen av material.

Kompletteringen kommer att ske dels från redan filmat material och del genom att Genline själva kompletteringsfilmer där det behövs. Kompletteringsarbetet beräknas starta under sommaren 2008. Samtidigt som detta arbete påbörjas arbetar Genline vidare med att öka kvaliteten i det existerande digitala bildarkivet. Detta kommer bland annat att ske genom att företaget så småningom erbjuder sina kunder att ladda ned okomprimerade versioner av de digitala kyrkboksbilderna för att öka läsbarheten. □

Ny CD-skivor

□ Nyköping-Oxelösunds Släktforskarförening har kommit med Nycopia-skivan, en CD-skiva som innehåller uppgifter om alla födda, vigda och döda i de drygt 30 församlingarna i Nyköpings gamla storkommun, från cirka 1675 fram till 1861. Totalt innehåller den 317.956 poster. Skivan kan köpas från Nyköping-Oxelösunds Släktforskarförening och kostar 450 kronor. För medlemmar i Nyköping-Oxelösunds Släktforskarförening är priset 350 kronor. Sätt in summan på föreningens pg: 66 86 17-4 och skivan levereras snarast.

□ Eskilstuna-Strängnäs släktforskarförening presenterar version 2 av föddavigde-döda i Eskilstuna kommun för perioden 1862-1926. Födda för Eskilstuna och Västermo finns också före 1862. Skivan kostar 300:- men bara 50:- för den som har den första skivan. Frakt och emballage 25:- tillkommer. Beställes via e-post: essf@telia.com

SLÄKTDATA

Gratis sökbara personregister för kyrkböcker

Fritt tillgängligt för alla på Internet

www.slaktdata.org

Vilka källor förutom kyrkböckerna finns på Landsarkivet?

□□ Onsdagen den 29 oktober gästade Anna-Karin Westerlund från Landsarkivet i Uppsala vår förening och berättade vad man kan hitta på Landsarkivet i Uppsala.

Sockenstämmoprotokoll

Dessa är inte filmade. Sockenstämman hölls i allmänhet två gånger per år, omkring den 1:a maj och den 30 september. I allmänhet hade prästen det största inflytandet. Han var ordförande. Frågor som behandlades var underhåll av kyrkan, prästgården och andra kyrkliga boställen. Sockenstämman fungerade också som domstol inte minst ifråga om sedlighet och kyrkodisciplin. Böter och stockstraff kunde utdömas om man var full i kyrkan etc. Vägunderhåll, sockenallmänningar och skolundervisning.

Äktenskapsrätt

Med 1734 års lag blev den kyrkliga vigseln obligatorisk för att ett fullgiltigt äktenskap skulle uppkomma. Barn som avlats under trolovning skulle betraktas som äkta, detta har - med anor från tidig medeltid - varit i svensk lag gällande ända till år 1915, då de s.k ofullkomnade äktenskapen togs bort ur lagtexten.

Skilsmässa var mycket ovanligt och ej lätt att få. Först måste parterna varnas och försök till förlikning gjordes med församlingsprästens hjälp. Om detta inte hjälpte skulle de stämmas in till Domkapitlet för rannsakan.

Femårsberättelser

Dessa talar om länets indelning, invånarantal fögderivis, näringar, kommunikationer, polisväsende, hälso- och sjukvård m.m från början på 1700-talet till början på 1900-talet. Ingavs till Kammarkollegium.

Mantalslängder

Mantal innefattade en bonde som ägde en gård av "normal" storlek för att kunna försörja honom och hans familj. Fram till 1600-talets början var mantalslängder s.k roteringslängd för militära ändamål där bönderna skrev rotevis och vid varje rote antecknades den utnämnde knekten. Mantalspengen blev kvar till 1938.

I 1843 års förordning var mantalspengen 40 öre för man och 20 öre för kvinna (17-63 år). Undantagna var präster, adelsmän, militärer etc. Mantalskrivningen skulle ske strax efter jul och högst två socknar fick mantalskrivas samtidigt.

Mantalslängderna upprättades till och med 1724 i början av det år längden avser, men från 1725 i slutet av året före.

Jordeböcker

Förteckning över samtliga skatte-

frälse- och kronohemman i länen. Grundskatter - de skatter som var knutna till jorden. Jordeböckerna upprättades av häradsskrivaren. Ett andra exemplar skickades in till länsstyrelsen och ett tredje finns bevarat i Riksarkivet.

Tiondelängder

Kyrklig skatt - en tiondel av åkerns skörd. Ingår i Landsboksverifikationerna från 1630. Efter 1856 i Jordeboken.

Kronofogdearkiv

Varje län var indelat i ett antal fögderier som i allmänhet omfattade två till tre häradar. Varje fögderi förestods av en Kronofogde och fögderiet var också häradsskrivarens distrikt. Ibland kallades kronofogden häradsfogde eller kronobefallningsman. Kronofogden var direkt underställd Länsstyrelsen. Under sig hade kronofogden länsman och ute i socknarna fjärdingsmän. Dessa var avlönade av socknen men utsedda av kronofogden.

Häradsskrivare

Arbetade jämsides Kronofogden. Han skulle upprätta längder över uppbörden åt Kronofogden. Samtidigt hade han en viss kontrollerande funktion gentemot Kronofogden. Svarade för mantalskrivningen, upprätta röstlängder och taxeringslängder, föra jordebok, upprätta kronouppbördsböckerna.

Kronolänsmän

Distriktet sammanföll med tingslagen. Kronolänsmannen var polischef och svarade för den allmänna ordningen. Fjärdingsmannen var underställd honom. Länsmannen var åklagare på tingen - ersattes 1918 av landsfiskalen.

Fångvårdsanstalten i Nyköping

Här finns fångrullor 1818-1948.

Provinsialläkarrapporter

1822 ålades provinsialläkarna att uppmärksamma den allmänna hälsovården, att utöva kontroll över mat och dryck samt tillsyn över barnens fysiska fosteran. Sundhetskollegiet började från 1854 att årligen sammanställa provinsialläkarnas rapporter.

Barnmorskedagböcker finns från 1881 till omkring 1950.

Skolarkiv

Strängnäs gymnasium 1626-1850.

HAL i Strängnäs 1850-1966. Betygs-kataloger, real- och studentskrivningar, m.m. □

En tragisk vinternatt i Blekinge skärgård

□□□ Redaktörerna efterlyser små "fynd" man gjort under sin forskning att införas i Anletsbladet. Mitt "fynd" nedan handlar om min FFMMM Gertrud Holgersdotter m fl.

I dödboken för Torhamn fs den 17 februari 1813 står om Gertrud Holgersdotter (46 år) och hennes 10-åriga dotter Ingrid Elena och hennes 5-åriga son Anders:

"Dessa drunknade den 17 Feb om aftonen under en resa från Säby, kommande från Bröllopp hos Svågren. De kommo vilse uti mörkret. Isen brast neder med hästar och vagn vid Nettja flöten vid Hammarsdjupet och kunde icke räddas. Yngsta dotteren Elin (1,5 år, min anm.) som också omkom, var ändå icke funnen. Sonen Peter blef räddad af Guds besynnerliga försyn ty hvarken Fadren eller Svågren Ola Hansson i Målen vågade närma sig honom, som höll sig vid den svaga iskanten." □

Ingemar Lindström

Sockenmagasin

Många sockenmagasin byggdes vid Sveriges kyrkplatser efter statliga påbud under 1700-talet. Varje socken skulle hålla med ett magasin där sockenborna kunde lagra säd under goda år att använda under de år då skörden slog fel. Magasinen var inte bara nödhjälpsupplag, utan också en slags bankrörelse. Spannmålen delades ut med ränta och efter några år hade förhoppningsvis ett kapital samlats att använda för socknens ändamål, som att bygga skola eller fattigstuga. Sockenmagasinen hade sin storhetstid i början av 1800-talet och minskade i betydelse efter 1830. Anledningen till denna korta livslängd var att naturhushållningen övergick till penningekonomi. Den lokalbank in natura som magasinet var byttes mot nya finansieringsmöjligheter, där det var kontanter som gällde.

